

N:o 5.

Ank. till Riksd. kansli den 5 maj 1902, kl. 3 e. m.

Särskilda utskottets n:o 2 utlåtande (n:o 3), i anledning af dels Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till förordning om fosterbarns vård, dels ock vissa inom Riksdagen i ämnet väckta motioner.

I en till Riksdagen aflåten proposition (n:o 56) har Kongl. Maj:t, under åberopande af det vid propositionen fogade, i statsrådet förda protokoll, förklarar sig vilja inhemta Riksdagens yttrande öfver nedan intagna förslag till förordning om fosterbarns vård samt, efter emottagandet af Riksdagens svar, företaga den slutliga pröfningen af samma förslag och om författnings utfärdande i ämnet förordna.

Denna proposition har hänvisats till utskottet, som jemväl fått motaga tre inom Riksdagen väckta motioner, nemligen:

1:o) (Andra Kammaren n:o 179) af herr *A. Hedin*, som yrkat, att, derest den ifrågasatta lagstiftningen angående fosterbarns vård skulle blifva i de delar, som handlade om kommunala myndigheters nya åligganden, af Riksdagen för dess del i hufvudsak godkänd, Riksdagen måtte meddela sitt samtycke endast under den uttryckliga förutsättning, att författningen utfärdades med en »promulgationsingress», som ej lemnade utrymme för något tvifvel om författningens konstitutionella natur enligt 57 § regeringsformen;

2:o) (Andra Kammaren n:o 201) af herr *A. Wiklund*, hvilken hemställt, att § 11 i författningen måtte erhålla följande lydelse:

»Den, hvilken försummat att fullgöra anmälningsskyldighet, som honom på grund af § 5 eller § 6 mom. 3 ålegat, vare förfallen till böter från och med fem till och med ett hundra kronor.

Har någon i trots af meddeladt förbud mottagit fosterbarn, vare bot från och med femtio till och med fem hundra kronor.»

3:o) (Första Kammaren n:o 43) af herr *G. Benedicks*, som yrkat, att § 1 i författningen måtte så formuleras, att alla fosterbarn intill sju års ålder blefve underkastade offentlig tillsyn.

*Förslagens
tillkomst.*

Sedan genom en af dåvarande sundhetsinspektören i Stockholm, numera medicinalrådet R. Wawrinsky utgifven afhandling, bilagd Stockholms stads helsovårdsnämnds årsberättelse för år 1890, visats, att sanitära missförhållanden vore rådande i afseende å fosterbarnsvården i hufvudstaden, framhöllo helsovårds- och fattigvårdsnämnderna derstädes i underdånig skrifvelse den 19 april 1892 nödvändigheten att ställa hithörande verksamhet under särskild tillsyn af myndigheterna; och då detta behof sannolikt förefunnes äfven i landsortsstäderna samt fosterbarnsväsendet antagligen icke kunde reformeras utan någon rubbning af det bestående rättsförhållandet mellan föräldrar och barn, syntes det nämnderna hvarken tillräckligt, att reformen inskränktes till hufvudstaden, eller med gällande rättsuppfattning förenligt, att den bestämdes genom reglementering af den administrativa ortsmyndigheten, utan borde, enligt nämndernas mening, reformen komma samtliga städer till godo och bringas till stånd genom en allmän författning, hvilken måste blifva gällande jemväl för landsbygden af det skäl, att kontrollen eljest lätt skulle kunna omintetgöras genom stadsbarnens utackordering derstädes. I den underdåniga skrifvelsen angåfvo nämnderna tillika de hufvudgrunder, som torde böra göras gällande i den önskade nya författningen.

Sedan Kongl. Maj:t öfver denna framställning hört medicinalstyrelsen äfvensom Kongl. Maj:ts samtliga befallningshafvande i länen och öfverståhållarembetet samt direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen i Stockholm, uppdrog Kongl. Maj:t den 16 november 1894 åt en komité att undersöka, om och i hvilken utsträckning bestämmelser erfordrades för att betrygga en tillfredsställande vård åt barn, särskildt sådana som uppfostrades hos andra än sina föräldrar, samt afgifva förslag till de åtgärder, som i nämnda hänseende kunde anses böra vidtagas.

Med underdånig skrifvelse den 27 januari 1897 öfverlemnade denna komité, bland annat, förslag till förordning i nu förevarande ämne.

Öfver det sålunda utarbetade förslaget hafva, efter hörande af vederbörande förste provinsialläkare i länen och förste stadsläkarne i Stockholm och Göteborg, yttrat sig Kongl. Maj:ts befallningshafvande i samtliga länen och öfverståthållareembetet. Sedan jemväl direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen yttrat sig i ämnet, har utlåtande afgifvits af medicinalstyrelsen.

Efter granskning af den sålunda ävägabragta utredningen har statsrådet och chefen för civildepartementet låtit inom samma departement utarbета det förslag, öfver hvilket Kongl. Maj:t nu velat inhemta Riksdagens yttrande.

I likhet med föredragande departementschefen och på de af honom (sid. 23, 24) anförda skäl är utskottet öfvertygad om behöfligheten af lagstiftning i förevarande ämne. Den af komitén förebragta utredningen innebär enligt utskottets uppfattning ojäfaktiga bevis härför. Och de i frågan hörda myndigheterna hafva nästan enhälligt ansett en särskild lagstiftning om skydd för fosterbarn önskelig eller behöflig.

Lagstiftningens behöflighet.

Men utskottet kan icke dela departementschefens åsigt, att den tilltänkta författningen borde utfärdas i den ordning, som den kongl. propositionen antyder. Till stöd för sin åsigt har departementschefen anført:

Författningens konstitutionella natur.

»Såsom jag redan haft tillfälle framhålla, utgör förevarande angelägenhet en helsovårdsfråga och innebär i sjelfva verket en utvidgning och närmare bestämning af åligganden, som nu tillkomma helsovårds- och kommunalnämnderna på grund af helsovårdsstadgan för riket. Den tilltänkta författningen borde således utfärdas i samma ordning, hvori denna stadga tillkommit. Frågans stora vikt synes mig emellertid göra det angeläget, att Riksdagen får tillfälle att uttala sin uppfattning i afseende å densamma.»

Enligt hvad redan är omförmäldt utvecklas en motsatt åsigt uti den af herr Hedin väckta motion, till hvilken utskottet för undvikande af vidlyftighet tillåter sig hänvisa.

Utskottet vill för egen del fästa uppmärksamhet derå, att den ifrågasatta lagstiftningen kan gifva upphof till en helt ny kommunal institution samt åsyftar att pålägga kommunal myndighet nya förpligtelser, hvilka kunna föranleda kostnader för kommunen. Vid sådant

förhållande anser utskottet författningen vara af den beskaffenhet, att Riksdagen icke kan inskränka sig till att öfver densamma endast afgifva ett yttrande, utan bör för sin del såsom lag antaga de bestämmelser, Riksdagen finner behöfliga.

Förslagets
särskilda be-
stämmelser.

På grund af utskottets sålunda uttalade uppfattning i afseende å den föreslagna författningens konstitutionella natur hafva åtskilliga redaktionsändringar blifvit erforderliga, hvaribland att, enligt vedertaget bruk, paragraf- och momenttecknen satts efter tillhörande siffra. Beträffande de särskilda stadgandena i öfrigt får utskottet anföra följande.

(1 §.)

Utskottet har icke förbisett, att bestämmelsen i 1 § rörande lagens tillämplighet kan synas i vissa afseenden för vid, i andra åter för trång. Det vore nemligen å ena sidan önskvärdt, att äfven andra än de i 1 § nämnda anhöriga, hvilka åtog sig barns fostran, under vissa omständigheter blefve befriade från den offentliga kontroll, förslaget afser. Å andra sidan kunde — förnämligast med hänsyn till oäkta barns vård — ifrågasättas, att lagens bestämmelser borde gälla för alla barnafostrare utan undantag, såsom jemväl yrkats af herr Benedicks i hans ofvan berörda motion.

Emellertid har utskottet icke funnit sig böra föreslå någon ändring i denna del af förslaget.

Beträffande far- eller morföräldrar såsom barnafostrare, vill utskottet icke bestrida, att förhållanden kunna tänkas och väl äfven någon gång förekomma, då den vård, barn erhåller hos dylika närstående, är af beskaffenhet, att ett ingripande af offentlig myndighet vore önskligt, och såsom redan är antydt, skulle sådant missförhållande kunna befaras särskildt i fråga om barn af ogift moder, hvilket öfverlemnats till hennes föräldrar. Men i sistnämnda fall torde modren oftast icke kunna eller behöfva lemna någon ersättning, hvadan föräldrarna redan af sådan anledning blefve undantagna från tillämpning af lagens bestämmelser, och i öfrigt lära väl fallen af vanvård blifva så sällsynta, att icke för deras skull lagens tillämpning bör utsträckas längre, än som eljest är behöfligt. Som dessutom far- eller morföräldrar icke hafva laglig skyldighet att försörja sina barnbarn, skulle de, om de icke vilja underkasta sig offentlig kontroll, tilläfventyrs kunna känna sig manade att undandraga sig vården om ett barnbarn, äfven om de annars varit villiga härtill. Förnämligast med hänsyn till faran af dylika menliga verkningar af en allt för stor utsträckning af den föreslagna lagstiftningen, anser utskottet, att densamma, åtminstone icke till en

början, bör erhålla större omfattning, än hvad Kongl. Maj:t nu föreslagit, och att förty herr Benedicks motion icke bör till bifall förordas.

Hvad åter angår farhågan, att den nu föreslagna uppsigten öfver fosterbarns vård i åtskilliga fall skulle innebära ett obefogadt ingripande, egnadt att från mottagande af fosterbarn afskräcka mången, som, om än mot någon ringa ersättning af barnets egna medel eller af dess anhöriga, dock hufvudsakligen af oegennyttiga bevekelsegrunder önska egna sig åt sådan verksamhet, kan utskottet icke heller tillmäta denna farhåga afgörande betydelse. De, som i dylika fall mottaga barn till fostran, kunna säkerligen förutsättas vara sådana personer, som inse och behjerta behörigheten af lagens föreskrifter, och dessa föreskrifter kunna ju för öfrigt mot dem tillämpas så, att de kännas föga betungande.

Beträffande de i 3 § förekommande stadgandena om tillsättande af (3 §.)
särskild fosterbarnsnämnd och dess sammansättning, vill utskottet allenast göra samma erinran, som i fråga om särskild barnavårdsnämnd framstälts i utskottets utlåtande öfver Kongl. Maj:ts proposition n:o 30 (sid. 33, 34), nämligen att den af Kongl. Maj:t föreslagna bestämmelsen om qvinnas valbarhet skäligen bör gälla såväl gifta som ogifta qvinnor, samt att, då utskottet icke ansett sig kunna nu föreslå ändring i bestämmelsens affattning i syfte att undanröjda tvekan i nämnda hänseende, detta haft sin grund deri att Riksdagen redan beslutit skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om framläggande af förslag till sådan lagstiftning om qvinnas valbarhet till ledamot i fattigvårdsstyrelse, att dylik befogenhet otvetydigt må tillkomma äfven gift qvinna, och att vid pröfningen af frågan härom Kongl. Maj:t utan tvifvel lærer komma att taga i öfvervägande, om och i hvad mån alla gällande bestämmelser angående qvinnas valbarhet till kommunala uppdrag må vinna tillämpning å gift qvinna.

Den väsentligaste skilnaden mellan komiténs förslag och det af (5 §.)
Kongl. Maj:t framlagda består deri, att enligt det sistnämnda den, hvilken önskade utöfva fosterbarnsvård icke, såsom komitén föreslagit, skulle vara skyldig på förhand förvärfva vederbörande myndighets tillstånd härtill. Detta s. k. generella koncessionstvång har Kongl. Maj:t ansett komma att, åtminstone vid denna särskilda lagstiftnings begynnelse, uppfattas såsom ett allt för stort ingrepp i den enskildes handlingsfrihet. I stället härför innehåller Kongl. Maj:ts förslag allenast stadgande (5 §) om skyldighet för barnafostrare att inom viss tid efter

mottagandet af fosterbarn till vederbörande myndighet göra anmälan, innefattande vissa i förslaget närmare angifna uppgifter.

Utskottet, som instämmer i hvad departementschefen (sid. 26—29) anfört till stöd för detta förslag, har så mycket mindre ansett sig böra föreslå någon ändring härutinnan, som förslaget i denna del öfverensstämmer med den redan förut af utskottet uttalade grundsats, att en lagstiftning, som innebär införandet af hittills i vårt land okända ingrepp från statsmaktens sida i enskildes handlingsfrihet, åtminstone till en början och innan erfarenhet vunnits icke bör göras mer omfattande, än som med visshet kan finnas behöfligt. Och enligt utskottets uppfattning är den föreslagna lagstiftningens hufvudsakliga innebörd att sätta vederbörande myndigheter i stånd att öfvervaka fosterbarnsvården för att rätta de missförhållanden, som visa sig, och icke att på förhand reglementera enskildes verksamhet, hvilket, såsom äfven af departementschefen framhållits, lätt kan leda till att många och just de bästa krafterna afskräckas från att egna sig åt sådana uppgifter.

(8 §.) I 8 § har utskottet funnit sig böra föreslå en mindre ändring, afsedd att tydligare framhålla det fakultativa uti den i sagda § nämnden tillerkända befogenhet, en ändring, hvars behöflighet framstår tydlig vid jämförelse med de ordalag (»oge nämnden, om skäl dertill förekommer»), hvarmed en annan befogenhet i nästföljande § tillagts nämnden.

(11 §.) Beträffande de i 11 § förekommande bestämmelser om böter för öfverträdelser af vissa i författningen föreslagna stadganden har herr Wiklund i sin ofvanberörda motion föreslagit dels nedsättning af straffminimum för försummad anmälningsskyldighet, dels ock höjning af straffskalan för uraktlåtenhet att ställa sig till efterrättelse meddeladt förbud att mottaga fosterbarn. Till stöd för sistnämnda yrkande har motionären anfört:

»I det genom Kongl. Maj:ts proposition n:o 56 Riksdagen förelagda förslag till förordning om fosterbarns vård förekommer i § 11 stadgandet, att böter från och med 10 till och med 100 kronor skulle kunna ådömas ej mindre den, hvilken försummat att fullgöra viss, i förslaget stadgad anmälningsskyldighet, än äfven den, hvilken i trots af meddeladt förbud mottagit fosterbarn.

Denna straffskala torde vara fullt tillräcklig för förstnämnda förseelse. Den synes mig deremot alldeles för låg i fråga om den senare förbrytelsen, hvilken innebär ett uppsåtligt åsidosättande af ett af laga myndighet meddeladt förbud. Att ett straff af högst 100 kronors böter

är alldeles för lågt för denna sistberörda förbrytelse framgår yttermera deraf, att, enligt hvad till min kännedom kommit, fosterlegan ej sällan uppgår till så högt belopp som 500 kronor. Under sådana omständigheter kan det lätt tänkas, att en person finner det vara till sin fördel att, i trots af honom gång efter annan ådömda böter, åter och åter mottaga fosterbarn. Om nemligen, såsom lär vara fallet, fosterlegan utbetalas i förskott, kan barnafostraren trots böterna finna sig hafva en ej obetydlig vinst af mottagandet af fosterbarn.»

I hvad motionären sålunda anført och yrkat finner sig utskottet böra instämma, och anser utskottet, att, då sålunda en särskild straffskala uppställts för försummelse att fullgöra anmälningsskyldighet, straffminimum för denna förseelse icke bör sättas högre än 5 kronor.

Då affattningen af den i 12 § 3 mom. förekommande bestämmelsen (12 §.) lemnar rum för tvifvel i fråga om omfattningen af den biträde tillkommande befogenhet att söka handräckning, har utskottet ansett berörda moment böra förtydligas.

Den i 13 § föreslagna ändringen är uteslutande orsakad af utskottets hemställan, att författningen måtte antagas som lag. (13 §.)

I 16 § hafva *dels* orden »om så finnes lämpligare» utbytt mot »der omständigheterna dertill föranleda», för att derigenom måtte tydligt utmärkas, att vidtagandet af den ena eller andra åtgärden icke är beroende af fritt val, *dels* orden »i vederbörlig ordning» uteslutits, såsom obehöfliga, *dels* ock stadgandet om de åtgärder, som skulle ankomma på Konungens befallningshafvande gifvits en förändrad affattning, förnämligast i syfte att den handlingsfrihet, som i detta afseende synes böra tillkomma Konungens befallningshafvande, blefve tydligare utmärkt. (16 §.)

Hvad slutligen beträffar de i 17 § föreslagna stadgandena om vissa (17 §.) fall, i hvilka författningen icke ansetts behöfva tillämpas, synes det utskottet uppenbart, att, om, såsom utskottet föreslagit, författningen varder lag, det icke är lämpligt att i densamma medgifva någon viss, angifven inrättning ovilkorlig befrielse från tillämpning af lagens föreskrifter. Deremot synes Kongl. Maj:t böra tillerkännas rätt att på ansökning meddela sådan befrielse ej mindre åt barnavårdsanstalt, hvars ordning Kongl. Maj:t fastställt, i afseende å barn, som tillhöra anstalten, än äfven åt fattigvårdsstyrelse i afseende å barn, som af styrelsen uttingats till fostran vare sig inom eller utom fattigvårdssamhället. Dylik

befrielse torde dock icke böra meddelas annat än tills vidare under en tid af högst tio år och endast under den förutsättning, att sökanden hvarje gång sådan befrielse begäres pröfvas hafva vidtagit fullt betryggande anordningar för barnens vård.

De i detta afseende af utskottet föreslagna stadgandena hafva, efter uteslutning af 1 mom i Kongl. Maj:ts förslag, insatts som ett tredje moment i paragrafen. I de båda andra momenten har utskottet föreslagit några redaktionsändringar, hvaribland den af herr Hedin i hans motion såsom nödig framhållna, nämligen att orden »fattigvårdsstyrelse tillika är kommunalnämnd» utbyts mot »fattigvårdsstyrelse utgöres af kommunalnämnden».

På grund af hvad utskottet sålunda anført får utskottet hemställa,

att Riksdagen, med anledning af Kongl. Maj:ts proposition samt herr Hedins och herr Viklunds motioner, men med afslag å herr Benedicks motion, måtte för sin del antaga följande

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

Förordning

Lag

om fosterbarns vård.

om fosterbarns vård.

§ 1.

1 §.

Denna *förordning* afser barn, som mot ersättning fostras hos andra än sina föräldrar, stjuvföräldrar, far- eller morföräldrar eller laga förmyndare och icke fyllt sju år.

Denna *lag* afser barn, som mot ersättning fostras hos andra än sina föräldrar, stjuvföräldrar, far- eller morföräldrar eller laga förmyndare och icke fyllt sju år.

§ 2.

2 §.

Helsovårdsnämnd, eller, der sådan ej finnes, kommunalnämnd skall, hvar inom sitt verksamhetsområde,

Helsovårdsnämnd eller, der sådan ej finnes, kommunalnämnd skall, hvar inom sitt verksamhetsområde,

Kongl. Maj:ts förslag.

egna särskild omsorg åt fosterbarn till skydd för deras helsa och lif; och åligger nämnden att för detta ändamål dels tillse, att icke fosterbarnsvård utöfvas af personer eller på ställen, som äro olämpliga därför, dels och öfvervaka fosterbarnens behandling.

I afseende å nämndens befattning med fosterbarnsvården och öfverordnad myndighets tillsyn derå skola, jemte hvad denna *förordning* bestämmer, helsovårdsstadgan för riket och förordningen om kommunalstyrelse på landet lända till efterrättelse i tillämpliga delar.

§ 3.

1. I fall så anses nödigt eller lämpligt, ega, i stad, stadsfullmäktige, eller, der sådana ej finnas, allmän rådstuga och, på landet, kommunalstämma att åt särskild styrelse, med namn af fosterbarnsnämnd, uppdraga den befattning med fosterbarnsvården, som eljest skulle enligt denna *förordning* utöfvas af helsovårds- eller kommunalnämnden.

2. Hvad i helsovårdsstadgan för riket eller förordningen om kommunalstyrelse på landet föreskrifves angående helsovårds- eller kommunalnämnds sammansättning, val af ledamöter och suppleanter deri, obehörighet att utöfva sådan befattning, tiden, för hvilken den

Utskottets förslag.

egna särskild omsorg åt fosterbarn till skydd för deras helsa och lif; och åligger nämnden att för detta ändamål dels tillse, att icke fosterbarnsvård utöfvas af personer eller på ställen, som äro olämpliga därför, dels och öfvervaka fosterbarnens behandling.

I afseende å nämndens befattning med fosterbarnsvården och öfverordnad myndighets tillsyn derå skola, jemte hvad denna *lag* bestämmer, helsovårdsstadgan för riket och förordningen om kommunalstyrelse på landet lända till efterrättelse i tillämpliga delar.

3 §.

1. I fall så anses nödigt eller lämpligt, ega i stad stadsfullmäktige eller, der sådana ej finnas, allmän rådstuga och på landet kommunalstämma att åt särskild styrelse, med namn af fosterbarnsnämnd, uppdraga den befattning med fosterbarnsvården, som eljest skulle enligt denna *lag* utöfvas af helsovårds- eller kommunalnämnden.

2. Hvad i helsovårdsstadgan för riket eller förordningen om kommunalstyrelse på landet föreskrifves angående helsovårds- eller kommunalnämnds sammansättning, val af ledamöter och suppleanter deri, obehörighet att utöfva sådan befattning, tiden, för hvilken den

Kongl. Maj:ts förslag.

tillsättes, och nämndens arbetsordning, skall gälla äfven för fosterbarnsnämnden; dock att till ledamot i denna nämnd må väljas äfven qvinna och att vald ledamot eger att när som helst afsäga sig uppdraget; och vare fosterbarnsnämnden jemväl i hvad angår dess samt ledamöternas och i § 12 omförmälda biträdens förpligtelser, befogenhet och förhållande till andra myndigheter likställd med helsovårds- eller kommunalnämnd i dess befattning med fosterbarnsvården.

§ 4.

1. Medicinalstyrelsen meddelar nödiga råd och anvisningar i afseende å fosterbarnsvården till ledning ej mindre för helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnderna än äfven för dem, som utöfva fosterbarnsvård.

2. Helsovårds- eller kommunalnämnd åligger att, i sammanhang med de i 11 och 27 §§ helsovårdsstadgan för riket föreskrifna berättelser och uppgifter, afgifva redogörelse angående fosterbarnsvården, jemlikt de närmare bestämmelser medicinalstyrelsen utfärdar; skolande fosterbarnsnämnd afgifva sådan redogörelse i den ordning och inom den tid, som i fråga om nyssnämnda berättelser och uppgifter sagd är.

Utskottets förslag.

tillsättes, och nämndens arbetsordning, skall gälla äfven för fosterbarnsnämnden; dock att till ledamot i denna nämnd må väljas äfven qvinna, och att vald ledamot eger att när som helst afsäga sig uppdraget; och vare fosterbarnsnämnden jemväl i hvad angår dess samt ledamöternas och i 12 § omförmälda biträdens förpligtelser, befogenhet och förhållande till andra myndigheter likställd med helsovårds- eller kommunalnämnd i dess befattning med fosterbarnsvården.

4 §.

1. Medicinalstyrelsen meddelar nödiga råd och anvisningar i afseende å fosterbarnsvården till ledning ej mindre för helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnderna än äfven för dem, som utöfva fosterbarnsvård.

2. Helsovårds- eller kommunalnämnd åligger att, i sammanhang med de i 11 och 27 §§ helsovårdsstadgan för riket föreskrifna berättelser och uppgifter, afgifva redogörelse angående fosterbarnsvården, jemlikt de närmare bestämmelser medicinalstyrelsen utfärdar; skolande fosterbarnsnämnd afgifva sådan redogörelse i den ordning och inom den tid, som i fråga om nyssnämnda berättelser och uppgifter sagd är.

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

§ 5.

1. Barnafostrare, hvarmed i denna *förordning* förstås den, som mottagit barn för vård och fostran i enskild bostad, samt, då fråga är om barn, som intagits i särskild anstalt, der fosterbarnsvård utöfvas, anstaltens innehafvare eller dess föreståndare, om sådan finnes, åligger att, i stad inom tre och på landet inom fjorton dagar från barnets ankomst, derom hos helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnden göra anmälan, med uppgift om den lägenhet, der barnet vårdas, äfvensom att då eller inom den tid, nämnden förelägger:

a) förete utdrag af födelse- och dopbok rörande barnet;

b) uppgifva dens namn och bostad, som uttingat barnet; samt

c) lemna de uppgifter och intyg, som af nämnden kunna äskas beträffande fosterlegans belopp eller beskaffenhet, tiderna för dess betalning eller de öfriga hufvudsakliga villkor, under hvilka barnet uttingats till fostraren.

2. Vid ombyte af lägenhet inom kommunen göra barnafostraren derom anmälan hos nämnden inom den tid, som för nyss omförmälda anmälan är bestämd.

3. Flyttar fostraren till annan kommun, vare skyldig hos dess nämnd göra anmälan i enlighet med hvad i *mom. 1* sagdt är.

5 §.

1. Barnafostrare, hvarmed i denna *lag* förstås den, som mottagit barn för vård och fostran i enskild bostad, samt, då fråga är om barn, som intagits i särskild anstalt, der fosterbarnsvård utöfvas, anstaltens innehafvare eller dess föreståndare, om sådan finnes, åligger att, i stad inom tre och på landet inom fjorton dagar från barnets ankomst, derom hos helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnden göra anmälan, med uppgift om den lägenhet, der barnet vårdas, äfvensom att då eller inom den tid, nämnden förelägger:

a) förete utdrag af födelse- och dopbok rörande barnet;

b) uppgifva dens namn och bostad, som uttingat barnet; samt

c) lemna de uppgifter och intyg, som af nämnden kunna äskas beträffande fosterlegans belopp eller beskaffenhet, tiderna för dess betalning eller de öfriga hufvudsakliga villkor, under hvilka barnet uttingats till fostraren.

2. Vid ombyte af lägenhet inom kommunen göra barnafostraren derom anmälan hos nämnden inom den tid, som för nyss omförmälda anmälan är bestämd.

3. Flyttar fostraren till annan kommun, vare skyldig hos dess nämnd göra anmälan i enlighet med hvad i *1 mom.* sagdt är.

Kongl. Maj:ts förslag.

§ 6.

1. Barnafostrare skall egna fosterbarn den omsorg och skötsel, som för dess tillfredsställande vård erfordras. Sjuknar fosterbarn, åligger fostraren att bereda det den särskilda vård, omständigheterna påkalla.

I nu berörda hänseenden har helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnden att med ledning af de råd och anvisningar, om hvilka i § 4 mom. 1 stadgas, meddela barnafostrare erforderliga föreskrifter.

2. Barnafostrare får icke undandraga sig nämndens tillsyn öfver fosterbarns vård.

3. Har fosterbarn affidit eller har barnafostraren lemnat detsamma från sig, göra han derom, i stad inom tre och på landet inom fjorton dagar derefter, anmälan hos nämnden.

§ 7.

1. Om vid anmälan, hvarom i § 5 sägs, helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnden med hänsyn till barnafostrarens personliga egenskaper och förhållanden eller beskaffenheten af den lägenhet, der barnet fostras, finner uppenbart, att barnet icke kan hos fostraren erhålla fullt tillfredsställande vård, skall nämnden ofördröjligen förelägga honom att inom tid, som af nämnden bestämmes, lemna barnet

Utskottets förslag.

6 §.

1. Barnafostrare skall egna fosterbarn den omsorg och skötsel, som för dess tillfredsställande vård erfordras. Sjuknar fosterbarn, åligger fostraren att bereda det den särskilda vård, omständigheterna påkalla.

I nu berörda hänseenden har helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnden att med ledning af de råd och anvisningar, om hvilka i § 1 mom. stadgas, meddela barnafostrare erforderliga föreskrifter.

2. Barnafostrare får icke undandraga sig nämndens tillsyn öfver fosterbarns vård.

3. Har fosterbarn affidit eller har barnafostraren lemnat detsamma från sig, göra han derom, i stad inom tre och på landet inom fjorton dagar derefter, anmälan hos nämnden.

7 §.

1. Om vid anmälan, hvarom i § 5 sägs, helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnden med hänsyn till barnafostrarens personliga egenskaper och förhållanden eller beskaffenheten af den lägenhet, der barnet fostras, finner uppenbart, att barnet icke kan hos fostraren erhålla fullt tillfredsställande vård, skall nämnden ofördröjligen förelägga honom att inom tid, som af nämnden bestämmes, lemna barnet

Kongl. Maj:ts förslag.

från sig till den, som är skyldig att om detsamma taga vård.

Sådan åtgärd bör jemväl af nämnden vidtagas, då barn, som anmälts till vård och fostran i enskild bostad, icke uppnått ett års ålder och fostraren redan till vård och fostran omhänderhafver två sådana barn; dock eger nämnden härvid göra det undantag, hvartill särskild anledning må förekomma.

2. Derest barnafostraren under utöfvande af fosterbarnsvård åsidosätter honom, enligt denna *förordning* eller derpå grundad särskild föreskrift, tillkommande skyldighet i afseende å barns vård och skötsel, skall nämnden genom lämpliga föreställningar söka åstadkomma rättelse härutinnan eller ock meddela fostraren föreläggande, som i *mom. 1* sägs.

3. Afser föreläggandet barn, som uttingats af fattigvårdsstyrelse eller styrelse för anstalt eller förening för barnavård, skall styrelsen genom nämndens försorg ofördröjligen underrättas om föreläggandet och skälen dertill.

§ 8.

Befinnes någon, utan behörigen fullgjord anmälan på sätt i § 5 *mom. 1* eller 3 sägs, omhänderhafva barn till vård och fostran, *ege* helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnden *meddela* honom föreläggande, hvarom i § 7 *mom. 1* förmäles.

Utskottets förslag.

från sig till den, som är skyldig att om detsamma taga vård.

Sådan åtgärd bör jemväl af nämnden vidtagas, då barn, som anmälts till vård och fostran i enskild bostad, icke uppnått ett års ålder och fostraren redan till vård och fostran omhänderhafver två sådana barn; dock eger nämnden härvid göra det undantag, hvartill särskild anledning må förekomma.

2. Derest barnafostraren under utöfvande af fosterbarnsvård åsidosätter honom enligt denna *lag* eller derpå grundad särskild föreskrift tillkommande skyldighet i afseende å barns vård och skötsel, skall nämnden genom lämpliga föreställningar söka åstadkomma rättelse härutinnan eller ock meddela fostraren föreläggande, som i *1 mom.* sägs.

3. Afser föreläggandet barn, som uttingats af fattigvårdsstyrelse eller styrelse för anstalt eller förening för barnavård, skall styrelsen genom nämndens försorg ofördröjligen underrättas om föreläggandet och skälen dertill.

8 §.

Befinnes någon, utan behörigen fullgjord anmälan på sätt i 5 § 1 eller 3 *mom.* sägs, omhänderhafva barn till vård och fostran, *må* helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnden *kunna meddela* honom föreläggande, hvarom i 7 § 1 *mom.* förmäles.

Kongl. Maj:ts förslag.

Dervid skall nämnden tillika, derest sådant fall är för handen, som i § 7 *mom. 3* sägs, lemna under rättelse, som der föreskrifves.

§ 9.

Då föreläggande, hvarom i §§ 7 eller 8 sagdt är, gifves, ege nämnden, om skäl dertill förekommer, meddela den, som erhåller sådant föreläggande, förbud att vidare mottaga fosterbarn.

§ 10.

Der någon, som på grund af §§ 7 eller 8 erhållit föreläggande att lemna fosterbarn från sig, sådant underlåter, eller någon mot förbud, hvarom i § 9 sägs, mottagit fosterbarn, åligger i stad polisföreståndaren och på landet kronobetjeningen att på framställning af nämnden meddela nödig handräckning för barnets öfverlemnande till den, som har att om detsamma taga vård.

§ 11.

Den, hvilken försummat att fullgöra anmälningsskyldighet, som honom på grund af § 5 eller § 6 *mom. 3* ålegat, så ock den, hvilken i trots af meddeladt förbud mottagit fosterbarn, vare förfallen till böter,

Utskottets förslag.

Dervid skall nämnden tillika, derest sådant fall är för handen, som i 7 § 3 *mom. 3* sägs, lemna under rättelse, som der föreskrifves.

9 §.

Då föreläggande, hvarom i 7 eller 8 § sagdt är, gifves, ege nämnden, om skäl dertill förekommer, meddela den, som erhåller sådant föreläggande, förbud att vidare mottaga fosterbarn.

10 §.

Der någon, som på grund af 7 eller 8 § erhållit föreläggande att lemna fosterbarn från sig, sådant underlåter, eller någon mot förbud, hvarom i 9 § sägs, mottagit fosterbarn, åligger i stad polisföreståndaren och på landet kronobetjeningen att på framställning af nämnden meddela nödig handräckning för barnets öfverlemnande till den, som har att om detsamma taga vård.

11 §.

Den, hvilken försummat att fullgöra anmälningsskyldighet, som honom på grund af 5 § eller 6 § 3 *mom. 3* ålegat, vare förfallen till böter från och med fem till och med ett hundra kronor.

Kongl. Maj:ts förslag.

från och med *tio* till och med ett hundra kronor.

§ 12.

1. Om så finnes för kommun eller någon del deraf behöfligt eller lämpligt, eger helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnden förordna särskilda biträden, män eller kvinnor, att å nämndens vägnar, hvar inom sitt af nämnden bestämde område samt efter de föreskrifter, nämnden i öfrigt meddelar, närmast utöfva tillsyn öfver fosterbarnsvården; och må dessa biträden deltaga i nämndens öfverläggningar om dithörande frågor, men ej i beslutet.

2. Biträde har att å nämndens vägnar mottaga och till nämnden ofördröjligen befordra de i § 5 nämnda anmälningar, handlingar och uppgifter angående fosterbarn inom biträdets tjänstgöringsområde.

3. Biträde är, för så vidt dess tjänstgöringsområde angår, berättigadt att, å nämndens vägnar, meddela föreställningar, hvarom i § 7 *mom. 2* förmäles, äfvensom söka handräckning enligt § 10, i fall icke dermed, utan synnerlig fara för fosterbarns helsa eller lif, kan anstå, till dess nämnden hinner *besluta i frågan*.

Utskottets förslag.

Har någon i trots af meddeladt förbud mottagit fosterbarn, vare bot från och med femtio till och med femhundra kronor.

12 §.

1. Om så finnes för kommun eller någon del deraf behöfligt eller lämpligt, eger helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnden förordna särskilda biträden, män eller kvinnor, att å nämndens vägnar, hvar inom sitt af nämnden bestämde område samt efter de föreskrifter, nämnden i öfrigt meddelar, närmast utöfva tillsyn öfver fosterbarnsvården; och må dessa biträden deltaga i nämndens öfverläggningar om dithörande frågor, men ej i beslutet.

2. Biträde har att å nämndens vägnar mottaga och till nämnden ofördröjligen befordra de i § 5 nämnda anmälningar, handlingar och uppgifter angående fosterbarn inom biträdets tjänstgöringsområde.

3. Biträde är, för så vidt dess tjänstgöringsområde angår, berättigadt att, å nämndens vägnar, meddela föreställningar, hvarom i § 7 § 2 *mom.* förmäles, äfvensom söka handräckning enligt § 10, i fall icke dermed, utan synnerlig fara för fosterbarns helsa eller lif, kan anstå, till dess nämnden hinner *göra framställning om sådan handräckning*.

Kongl. Maj:ts förslag.

Åtgärd, som biträde på grund af detta mom. vidtagit, skall hos nämnden skyndsamt och om möjligt vid nästa sammanträde anmälas.

4. Der särskilda biträden icke äro förordnade, skola nämndens ledamöter, inom af nämnden bestämde områden, utöfva den i *mom. 1* omförmälda tillsyn samt hafva befogenhet enligt *mom. 3* jemte förpligtelse, som i sista punkten af samma mom. sägs.

§ 13.

Hos helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnd skall angående fosterbarnsvården i kommunen föras anteckning i särskilda liggare enligt formulär, som äro *förordningen vidfogade*.

§ 14.

Helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnd skall årligen, före januari månads utgång, till pastors-embetet afgifva förteckning å alla fosterbarn, som vid slutet af det sist förflutna året voro och, när förteckningen upprättas, fortfarande äro inom kommunen uttingade. Sådan förteckning skall, om i kommunen finnes mer än en församling, afgifvas församlingsvis, så att för hvarje församling eller församlingsdel lemnas särskild förteck-

Utskottets förslag.

Åtgärd, som biträde på grund af detta mom. vidtagit, skall hos nämnden skyndsamt och om möjligt vid nästa sammanträde anmälas.

4. Der särskilda biträden icke äro förordnade, skola nämndens ledamöter, inom af nämnden bestämde områden, utöfva den i *1 mom.* omförmälda tillsyn samt hafva befogenhet enligt *3 mom.* jemte förpligtelse, som i sista punkten af samma mom. sägs.

13 §.

Hos helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnd skall angående fosterbarnsvården i kommunen föras anteckning i särskilda liggare enligt formulär, som *af Konungen fastställas*.

14 §.

Helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnd skall årligen före januari månads utgång till pastors-embetet afgifva förteckning å alla fosterbarn, som vid slutet af det sist förflutna året voro och, när förteckningen upprättas, fortfarande äro inom kommunen uttingade. Sådan förteckning skall, om i kommunen finnes mer än en församling, afgifvas församlingsvis, så att för hvarje församling eller församlingsdel lemnas särskild förteck-

Kongl. Maj:ts förslag.

ning, som endast upptager de der uttingade barnen.

Förteckningen skall för hvarje barn innehålla uppgift å:

- a) barnafostraren;
- b) barnets namn och födelsedag;
- c) den lägenhet, der barnet fostras; samt

d) den, som jemlikt § 12 har att, i egenskap af särskildt biträde eller ledamot af nämnden, närmast utöfva tillsyn öfver barnet.

I fråga om kommun å landet skall förteckning af innehåll, som nu är sagdt, af nämnden inom nyss omförmälda tid äfven tillställas vederbörande provinsialläkare eller extra provinsialläkare.

§ 15.

1. Åtgärd, som på grund af § 12 vidtagits af helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnds biträde eller ledamot, får öfverklagas hos nämnden.

2. Öfver nämndens beslut i fråga, som i denna *förordning* afses, eger den, som anser sin rätt deraf förnärmad eller obehörigen inskränkt, att anföra besvär hos Konungens befallningshafvande inom den tid, som är bestämd för öfverklagande af kommunalstämmas beslut.

3. I Konungens befallningshafvandes beslut må ändring sökas

Bih. till Riksd. Prot. 1902. 8 Saml. 1 Afd. 5 Häft.

Utskottets förslag.

ning, som endast upptager de der uttingade barnen.

Förteckningen skall för hvarje barn innehålla uppgift å:

- a) barnafostraren;
- b) barnets namn och födelsedag;
- c) den lägenhet, der barnet fostras; samt

d) den, som jemlikt § 12 har att, i egenskap af särskildt biträde eller ledamot af nämnden, närmast utöfva tillsyn öfver barnet.

I fråga om kommun å landet skall förteckning af innehåll, som nu är sagdt, af nämnden inom nyss omförmälda tid äfven tillställas vederbörande provinsialläkare eller extra provinsialläkare.

15 §.

1. Åtgärd, som på grund af § 12 vidtagits af helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnds biträde eller ledamot, får öfverklagas hos nämnden.

2. Öfver nämndens beslut i fråga, som i denna *lag* afses, eger den, som anser sin rätt deraf förnärmad eller obehörigen inskränkt, att anföra besvär hos Konungens befallningshafvande inom den tid, som är bestämd för öfverklagande af kommunalstämmas beslut.

3. I Konungens befallningshafvandes beslut må ändring sökas

Kongl. Maj:ts förslag.

hos Konungen inom den tid, som för öfverklagande af förvaltande myndigheters och embetsverks beslut är bestämd.

4. Åtgärd eller beslut lände, utan hinder af klagan, till efterrättelse intill dess annorlunda kan varda förordnad.

§ 16.

Polisman eller kronobetjent, som finner vanvård af fosterbarn ega rum eller att fara därför är för handen, skall anmäla förhållandet hos helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnd eller, *om så finnes lämpligare, i vederbörlig ordning* inberätta saken till Konungens befallningshafvande, *som då, likasom i fall eljest anledning förekommer att fosterbarn vanvårdas, har att förordna vederbörande läkare att göra undersökning på stället.* Läkaren skall skyndsamt till Konungens befallningshafvande afgifva berättelse med förslag till de åtgärder, omständigheterna påkalla, hvarjemte läkaren åligger att genom Konungens befallningshafvande till medicinalstyrelsen insända afskrift af handlingarna.

Utskottets förslag.

hos Konungen inom den tid, som för öfverklagande af förvaltande myndigheters och embetsverks beslut är bestämd.

4. Åtgärd eller beslut lände, utan hinder af klagan, till efterrättelse, intill dess annorlunda kan varda förordnad.

16 §.

Polisman eller kronobetjent, som finner vanvård af fosterbarn ega rum eller att fara därför är för handen, skall anmäla förhållandet hos helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnd eller, *der omständigheterna dertill föranleda,* inberätta saken till Konungens befallningshafvande. *Der Konungens befallningshafvande på grund af anmälan eller eljest finner skäl antaga, att fosterbarn vanvårdas, eger Konungens befallningshafvande förordna vederbörande läkare att göra undersökning på stället.* Läkaren skall skyndsamt till Konungens befallningshafvande afgifva berättelse med förslag till de åtgärder, omständigheterna påkalla, hvarjemte läkaren åligger att genom Konungens befallningshafvande till medicinalstyrelsen insända afskrift af handlingarna.

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

§ 17.

17 §.

1. *Från tillämpning af denna förordning undantagas de allmänna barnhusinrättningen i Stockholm tillhörande barn, vare sig de fostras inom eller utom anstalten.*

2. *Ej heller eger förordningen tillämpning å barn, som fostras i särskild anstalt för barnavård, stäld under fattigvårdsstyrelsens förvaltning och inseende samt belägen inom det fattigvårdssamhälle, som utsett styrelsen.*

3. *I fattigvårdssamhälle, hvars fattigvårdsstyrelse tillika är kommunalnämnd, och der befattningen med fosterbarnsvården icke uppdragits åt fosterbarnsnämnd, ega de i §§ 5 och 7 meddelade föreskrifter rörande anmälan om barns mottagande samt föreläggande för barnafostrare att lemna barn från sig ej tillämpning i afseende å barn, som af fattigvårdsstyrelsen uttingats till fostran inom fattigvårdssamhället; ankommande det på fattigvårdsstyrelse att tillse, att dessa barn ej hos fostrare uttingas eller för vård kvarblifva under omständigheter, som i § 7 angifvas såsom föranledande till fosterbarns skiljande från fostraren.*

1. *Denna lag eger ej tillämpning å barn, som fostras i särskild anstalt för barnavård, stäld under fattigvårdsstyrelsens förvaltning och inseende samt belägen inom det fattigvårdssamhälle, som utsett styrelsen.*

2. *I fattigvårdssamhälle, hvars fattigvårdsstyrelse utgöres af kommunalnämnden, och der befattningen med fosterbarnsvården icke uppdragits åt fosterbarnsnämnd, ega de i 5 och 7 §§ meddelade föreskrifter rörande anmälan om barns mottagande samt föreläggande för barnafostrare att lemna barn från sig ej tillämpning i afseende å barn, som af fattigvårdsstyrelsen uttingats till fostran inom fattigvårdssamhället; åliggande fattigvårdsstyrelsen tillse, att dessa barn ej hos fostrare uttingas eller för vård kvarblifva under omständigheter, som i 7 § angifvas såsom föranledande till fosterbarns skiljande från fostraren.*

3. *På Konungen ankommer att, der styrelse för barnavårdsanstalt, hvars ordning Konungen fastställt, pröfvas hafva vidtagit fullt betryggande anordningar för barnens vård,*

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

medgifva styrelsen befrielse tills vidare under högst tio år från tillämpningen af bestämmelserna i denna lag i afseende å barn, som tillhöra anstalten. Sådant medgifvande må ock, der enahanda anordningar pröfvas vara träffade, af Konungen meddelas fattigvårdsstyrelse i afseende å barn, som af styrelsen uttingats till fostran vare sig inom eller utom vederbörande fattigvårdssamhälle.

§ 18.

1. I fråga om annan för fosterbarnsvård afsedd anstalt, än som omförmäles i § 17 mom. 1 och 2, må Konungens befallningshafvande, efter att hafva hört förste provinssiälläkaren eller med sådan likställd stadsläkare samt helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnden, på ansökning af anstaltens innehafvare medgifva befrielse från skyldighet att fullgöra de anmälningar och underkastas den tillsyn, som i *förordningen* afses. Sådan befrielse skall afse bestämd lägenhet; och skall vid befrielsens medgifvande fastställas högsta antalet af de barn, som samtidigt få fostras i lägenheten.

2. Lemnadt medgifvande om befrielse kan när som helst återkallas.

3. Konungens befallningshafvande skall meddela nämnden sitt

18 §.

1. I fråga om annan för fosterbarnsvård afsedd anstalt, än som omförmäles i 17 § 1 och 3 mom., må Konungens befallningshafvande, efter att hafva hört förste provinssiälläkaren eller med sådan likställd stadsläkare samt helsovårds-, kommunal eller fosterbarnsnämnden, på ansökning af anstaltens innehafvare medgifva befrielse från skyldighet att fullgöra de anmälningar och underkastas den tillsyn, som i *denna lag* afses. Sådan befrielse skall afse bestämd lägenhet; och skall vid befrielsens medgifvande fastställas högsta antalet af de barn, som samtidigt få fostras i lägenheten.

2. Lemnadt medgifvande om befrielse kan när som helst återkallas.

3. Konungens befallningshafvande skall meddela nämnden sitt

Kongl. Maj:ts förslag.

beslut om befrielses medgifvande eller upphörande.

4. Såsom villkor för nämnda befrielses åtnjutande fordras, att legitimerad läkare utöfvar sorgfällig uppsigt öfver helsoförhållandena i afseende å de i anstalten intagna fosterbarnen och deröfver tre gånger årligen å tider, som nämnden eger bestämma, afgifver yttranden till nämnden, samt att anstaltens innehafvare hvarje år före den 15 januari till nämnden afgifver berättelse, innehållande de för en nöjaktig öfversigt af anstaltens verksamhet under det föregående året i afseende å fosterbarnsvården erforderliga uppgifter, bland annat upplysning om vexlingarne i barnantalet.

§ 19.

Förseelse, hvarom i § 11 sägs, åtalas, efter anmälan af helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnd, af allmän åklagare vid polisdomstol, der särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare och, der sådan icke finnes, vid allmän domstol; och gälle, i fråga om klagan öfver domstols eller poliskammares beslut i dessa mål, hvad i allmänhet angående besvär i brottmål är förordnad.

Böter enligt denna *förordning* tillfalla kommunens kassa. Saknas tillgång till deras fulla gäldande, skola de förvandlas efter allmän strafflag.

Utskottets förslag.

beslut om befrielses medgifvande eller upphörande.

4. Såsom villkor för nämnda befrielses åtnjutande fordras, att legitimerad läkare utöfvar sorgfällig uppsigt öfver helsoförhållandena i afseende å de i anstalten intagna fosterbarnen och deröfver tre gånger årligen å tider, som nämnden eger bestämma, afgifver yttranden till nämnden, samt att anstaltens innehafvare hvarje år före den 15 januari till nämnden afgifver berättelse, innehållande de för en nöjaktig öfversigt af anstaltens verksamhet under det föregående året i afseende å fosterbarnsvården erforderliga uppgifter, bland annat upplysning om vexlingarne i barnantalet.

19 §.

Förseelse, hvarom i 11 § sägs, åtalas, efter anmälan af helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnd, af allmän åklagare vid polisdomstol, der särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare och, der sådan icke finnes, vid allmän domstol; och gälle, i fråga om klagan öfver domstols eller poliskammares beslut i dessa mål, hvad i allmänhet angående besvär i brottmål är förordnad.

Böter enligt denna *lag* tillfalla kommunens kassa. Saknas tillgång till deras fulla gäldande, skola de förvandlas efter allmän strafflag.

Kongl. Maj:ts förslag.

Denna *förordning* träder i kraft den 1 januari 1903 och gäller jemväl beträffande barn, som före nämnda dag mottagits till fostran; dock fordras ej, hvad dessa barn angår, att anmälan enligt § 5 göres eller annan af hithörande stadganden beroende åtgärd vidtages tidigare än den 1 april 1903.

Utskottets förslag.

Denna *lag* träder i kraft den 1 januari 1903 och gäller jemväl beträffande barn, som före nämnda dag mottagits till fostran; dock fordras ej, hvad dessa barn angår, att anmälan enligt § 5 göres eller annan af hithörande stadganden beroende åtgärd vidtages tidigare än den 1 april 1903.

Stockholm den 5 maj 1902.

På utskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.

Reservationer

i fråga om 1 §

dels af herr G. Benedicks, som yttrat:

»Med nu föreliggande lagförslag åsyftas att erhålla ett så kraftigt vapen som möjligt i striden mot den för egen fördel afsedda s. k. fosterbarnsindustrien. Till följd deraf är det af största vikt, att förslaget i §, som innehåller stadgande, om hvilka barn som med lagen afses, får en sådan affattning, att lagen med afseende å sin verkningskrets erhåller den största möjliga omfattning.

Den lydelse, nämnda § enligt Kongl. Maj:ts af utskottet biträdda förslag erhållit, synes mig emellertid icke vara tillfredsställande, så till vida som, enligt sagda lydelse, *dels* för lagens tillämpning förutsättes, att barn mottagits till fostran *mot ersättning*, *dels* äfven från det skydd, lagen afser bereda fosterbarn, undantagas barn, som fostras hos *far- eller morföräldrar samt laga förmyndare*.

Att inskränka lagens tillämpning till barn, som fostras »mot ersättning», synes mig leda dertill, att lagen ofta kommer att kringgås »genom falska förebäranden, att man utöfvade fosterbarnsvård utan ersättning och endast af människokärlek» (se sid. 25 i Kongl. Maj:ts proposition). Göres en sådan invändning af vederbörande fostrare, åligger helsovårds-, kommunal- eller fosterbarnsnämnd, som vill göra lagen gällande, att visa, det ersättning verkligen utgår eller åtminstone är aftalad, en bevisning, som torde vara svår, för att ej säga omöjlig, att åstadkomma.

Vidkommande stadgandet, att från lagens tillämpning undantagas barn, som fostras hos far- eller morföräldrar samt laga förmyndare (d. v. s. nämnda personer skulle befrias från den kontroll, hvilken alla öfriga fosterföräldrar skulle vara underkastade), kan denna bestämmelse medföra, att många barn, hvilka skulle vara i största behof af det skydd, lagen vill bereda, icke skulle komma i åtnjutande deraf. Jag åsyftar dermed hufvudsakligen de barn af ogifta mödrar, hvilka för uppfostran lemnas till barnens morföräldrar. Den önskan, ett sådant barns moder merendels måste antagas ega, då hon lemnar från sig sitt barn, låt vara till sina egna föräldrar, nemligen att blifva fri från barnet, torde i icke så få fall finna genklang äfven hos dem, till hvilka hon lemnar barnet, och detta så mycket mera, som den ersättning, hon är i stånd att lemna för barnets vård, ofta är ganska knapp. Den naturliga ömhetskänsla, far- eller morföräldrar i allmänhet hysa för sina barnbarn, torde i de fall, hvarom nu är fråga, synnerligen ofta förbytas i alldeles motsatta känslor, som lätt kunna leda till en mera eller mindre afsigtlig vanvård af barnet. Jag tillåter mig till stöd härför åberopa ett yttrande af direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen i Stockholm, hvilket yttrande återfinnes å sid. 5 i medicinalstyrelsens öfver förevarande ämne afgifna utlåtande. Direktionen, som väl får anses ega den största erfarenheten i vårt land i hithörande frågor, yttrar, att direktionen kommit till den uppfattningen, att de barn, som mot ersättning vårdas af föräldrar (direktionen afser påtagligen föräldrar till barnets moder) eller andra närskylda, oftast äro de, som blifva föremål för vanvård, och direktionen anser därför, att dessa ej böra undantagas från författningens tillämpning.

Den i Danmark i förevarande ämne gällande lag (af den 1 mars 1895), för hvilken, hvad angår de af mig nu omförmälda frågor, i korthet redogöres å sid. 174 i komiténs betänkande, synes mig deremot, med undantag af åldersbestämmelsen — intill 14 år —, hafva träffat det rätta.

På grund af hvad sålunda anförts, och då jag icke kan gilla de skäl, utskottet anført till stöd för sin åsigt, att 1 § i nu föreliggande förslag bör bibehållas vid den lydelse Kongl. Maj:t föreslagit, (sid. 4 i utlåtandet), får jag hemställa, att nämnda § i hufvudsaklig öfverensstämmelse med motsvarande stadgande i ofvanberörda danska lag måtte erhålla ungefär följande lydelse:

»Alla fosterbarn intill sju års ålder äro underkastade den offentliga tillsyn, som denna lag föreskrifver. Derest omständigheterna dertill föranleda, kan sådan tillsyn jemväl utsträckas till barn, upptagna såsom egna, och till adoptivbarn, som adopterats mot betalning.

Från skyldighet att underkasta sig dylik tillsyn kunna fosterföräldrar fritagas, om hänsyn till förvärf befunnits ligga utom bevekelsegrunden för upptagande af fosterbarn»;

dels ock af herr *A. Wiklund*, som ansett, att 1 § bort erhålla följande lydelse:

»Denna lag afser barn, som fostras hos andra än sina föräldrar, stjuvföräldrar, far- eller morföräldrar eller laga förmyndare och icke fylt sju år.

Från skyldighet att underkasta sig denna lags bestämmelser må fosterföräldrar kunna fritagas, om särskilda omständigheter dertill föranleda.»

samt i fråga om 12 § 3 mom. af herr *J. A. Lundahl*, hvilken anført:

»Enligt min mening bör åt mom. 3 i § 12 i Kongl. Maj:ts förslag gifvas den tolkning, att deri afses att stadga rätt för fosternämnds biträde att i sådana fall, der biträdet finner synnerlig fara för fosterbarns helsa eller lif vara för handen, erhålla nödig handräckning af vederbörande polismyndighet för barnets omhändertagande och öfverlemnande till den, som har att taga vård om detsamma. Då emellertid utskottet kommit till det resultat, att den åt biträdet gifna befogenhet att i berörda fall söka handräckning skulle inskränka sig till att hos polismyndigheten söka verkställighet af ett utaf nämnden förut fattadt beslut, och utskottet i enlighet dermed föreslagit en ändring i nämnda mom., måste jag reservera mig mot den uppfattning, som sålunda gjort sig gällande.

I alla de fall, der nämnden icke gifvit något föreläggande om barns skiljande från barnafostrare, skulle, enligt utskottets mening, nämndens biträde, såväl som dess egna ledamöter i de fall, der särskilda biträden

icke äro förordnade, sakna den, såsom jag finner, helt naturliga rätt att direkt ingripa för att i de särskilda fall, då fosterbarns helsa eller lif är utsatt för *synnerlig fara*, rädda barnet derifrån. Nämndens biträden eller dess ledamöter måste därför inskränka sig till en anmälan om förhållandet hos nämnden, hvilken naturligtvis får anställa undersökning för att förvissa sig, om skäl till barnets skiljande från barnafostraren verkligen förefinnas, innan någon åtgärd i sådant syfte bör kunna vidtagas. Det dröjsmål, som härigenom måste uppkomma, torde i de fall, hvarom här är fråga, eller att barn är till helsa eller lif utsatt för synnerlig fara, föranleda, att den hjälp, som såväl komitén som Kongl. Maj:t ansett önskvärd att så fort som möjligt kunna bringa, icke kommer förr än för sent.

På grund häraf, och då den i 12 § 3 mom. förekommande hänvisning till 10 § torde lemna rum för tvifvel i fråga om omfattningen af den biträde tillkommande befogenhet att söka handräckning, har jag ansett, att utskottet bort tillstyrka följande lydelse af § 12 mom. 3:

Biträde är, för så vidt dess tjenstgöringsområde angår, berättigadt att, å nämndens vägnar, meddela föreställningar, hvarom i 7 § 2 mom. förmäles, äfvensom *erhålla nödig handräckning af polisföreståndaren i stad eller kronobetjeningen å landet för att, då synnerlig fara för fosterbarns helsa eller lif är för handen, få barnet skildt från barnafostraren, i fall dermed icke kan anstå, till dess nämnden hinner besluta i frågan derom.*»

I detta yttrande har herr *Benedicks* instämt.

Det har antecknats, att herr *C. U. S. Lybeck* och herr *F. A. S. Tham* icke deltagit i den slutliga behandlingen af denna fråga.